X893
T52

X893 T52

Columbia College
in the City of New York

Library.

A.S. HALKIN 1931

ספר

הפאר

חברו כ"ר אליהו רבינו בכ"ר יהודה תשבי
מבני מזרא

81807

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה יי לעשות אתם. ויש לדקדק מה שהקדים משה רבינו ע"ה לומר לישראל מצות שבת קודם שיאמר להם מצות המשכן, ולמה לא אמר להם תחלה מצות המשכן שהיא מצוה גדולה ומרובה ואחר כך יאמר להם מצות שבת. ועוד מה שאמר אלה הדברים אשר צוה יי לעשות אתם, ולא אמר אלה הדברים אשר צוה יי לעשות, ומה הוסיף במלת אתם. ועוד מה שאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל, ולא אמר ויקהל משה את בני ישראל כמו שאמר בכל מקום. ועוד מה שאמר ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה יי לעשות אתם, ולא אמר ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה יי אתם לעשות

[illegible] שהוא לפשוטו [illegible] [illegible] [illegible]

ואמרו לו אין אנו יודעים אלא שאתה מלמד תורה לתלמידיך כל ימיך
ואמרו לו אין אנו יודעים אלא שאתה מלמד תורה לתלמידיך כל ימיך
אמר להם אף אני לא למדתי אלא מה שלמדו רבותי ואבותי
אמר להם אף אני לא למדתי אלא מה שלמדו רבותי ואבותי
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמר להם אם אתם יודעים אתם יודעים
אמרו לו אם כן אתה אומר שאין אנו יודעים כלום

ואין מחזיר אבידה לחבירו אלא אם כן יודע שהוא מכיר אותו שהרי אמרו חכמים אין מחזיר אבידה לחבירו אלא אם כן יודע שהוא מכיר אותו ואם לאו יביאנו לביתו ויהא אצלו עד שיבא אחיו ויכיר אותו ואם לא בא אחיו לא מכר ולא נתן אלא יהא אצלו עד שיבא אליהו ז"ל ויודיענו ואם מת יעשה בו כדין שאר נכסיו ואם מכר או נתן הרי זה גזלן ואם אבד משלם ואם נגנב אינו משלם ואם נאנס אם יכול להציל ולא הציל משלם ואם לאו אינו משלם ואם נתן לו שומר שכר הרי זה כשומר חנם ואם שומר חנם נתן לו שכר הרי זה כשומר שכר ואם נתן לו שומר שכ

ואמר אליהם כה תאמרון לאדני לעשו כה אמר עבדך יעקב עם לבן גרתי ואחר עד עתה ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ואשלחה להגיד לאדני למצא חן בעיניך ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים ויאמר יעקב כאשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם המקום ההוא מחנים ויעקב שלח מלאכים לפניו אל עשו אחיו ארצה שעיר שדה אדום ויצו אותם לאמר

ויהי כלומר מה שהביא יעקב אבינו לא נשלם ויהי כל נפש יעקב היה לומר כל הנפשות
שבאו ויהי כלומר מה שהביא יעקב אבינו לא נשלם ויהי כל נפש יעקב היה לומר כל הנפשות

ואמנם שכם מאמר פלוני

ומשלים

35

ואם הוא אומרו שהוא משתמש בשתי לשונות כי הוא אלף לשון ויש דברים שאחד אומר
[illegible] אם אומר שהוא משתמש בשתי לשונות הוא אלף לשון ויש דברים שאחד אומר
[illegible] אין לו כשכתב ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה
[illegible] ויקיש ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה
[illegible] אחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך ידיעה ואחר כך
[illegible] וא

ויבא יעקב שלם עיר שכם וגו' ויחן את פני העיר. ויבא יעקב שלם עיר שכם. שהיה שלם בגופו בממונו ובתורתו אחר שיצא מבית לבן ומסכת שבת (דף לג:) אמרו שלשה דברים נתקנו בו ביעקב אבינו שלא יארע לו פגם בגופו ובממונו ובתורתו. ויחן את פני העיר. ויחן ולא ויחן אותו. ויחן לשון ויתן כמו ויחן אלהים את דניאל (דניאל א ט) ויחן אותו כאנשי חסד (בראשית לט כא) ויחן את משה בעיני פרעה (שמות ג כא) ויחן את העם את מצרים (שמות יב לו) ויחן את פני העיר שנתן פניו לחנות ולהתפלל שם כמו שנאמר ויתן את פניו אל ה' אלהים (דברים א לז) ויתן את פניו אל המדבר (יחזקאל כא ב) ויתן את פניו אל הדרך (מלכים ב יב יח) ויתן את פניו לשמד (דניאל ט ג) ויתן את פניו לבקש תפלה (דניאל ט ג) ויתן את פניו אל ה' אלהים לבקש תפלה (דברי הימים ב לג יג) ויתן את פניו לשחת (מלכים ב כב ה) ויתן את פניו לעלות (מלכים ב יב יח) ויתן את פניו לבוא (מלכים ב יב יח) ויתן את פניו לשלח יד (מלכים ב יב יח) ויתן את פניו לשלח יד (מלכים ב יב יח) ויתן את פניו לשלח יד

ואמר אמר . אמר ר' אלעזר אמר ר' חנינא מאי דכתיב (שיר השירים ב) קולי דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן הנרות . אמר ר' אלעזר כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם . אמר ר' אלעזר כך אמרו ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם אתה הוא שאמרת לנו בשעה שאנו עומדים בצרה אל תאמרו צר לנו מפני שהקב"ה מצר לכל צרותיהם של ישראל שנאמר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר ומלאך פניו הושיעם .

(ב ע"ב)

מוקף לשון הרע ואין רשות לאדם שיתן עיניו בהם ואפילו שמע מפי חבירו לשון הרע אסור לו להאמין לו ולקבלו שהרי כל המקבל לשון הרע כאלו עובר על ג' לאוין שנאמר לא תשא שמע שוא לא תשת ידך עם רשע לא תהיה עד חמס ואומר לא תלך רכיל בעמיך ואומר לא תעמוד על דם רעך ואומר לא תשנא את אחיך בלבבך ואומר הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא ואומר לא תקם ולא תטור את בני עמך ואהבת לרעך כמוך ואומר ל

ואם לא יהיה לו אלא מה שיש לו בבית ומה שיש לו בבית אינו מספיק לו לכל צרכיו ולכל צרכי ביתו

ואמר לו אם אתה מבקש שאשלח לך ספר תורה אחר אשלח לך אבל זה לא אשלח לך שהרי אתה מבקש לעשות בו מצוה ואין מצוה בדבר שאין בו קדושה ואין לך לומר שאין בו קדושה שהרי כתוב בו שמות הקדושים ואם אתה מוחק אותם אתה מבזה אותם

ואמנם אמרו שהוא מפני שהוא מקבל ומוציא ואינו מחזיק

כי אמר לפני פרעה הנסיונות של הסלודים עם הנסיונות ולא ידעתי מה הוא ואמר לי שהוא כמו שאמר לפני פרעה ואמר לי שהוא כמו שאמר לפני פרעה ואמר לי שהוא כמו שאמר לפני פרעה

ואמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול. ונתתם אותה אל אלעזר הכהן והוציא אותה אל מחוץ למחנה ושחט אותה לפניו. ולקח אלעזר הכהן מדמה באצבעו והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים. ושרף את הפרה לעיניו את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשו ואת פרשה ישרף. ולקח הכהן עץ ארז ואזוב ושני תולעת והשליך אל תוך שרפת הפרה. וכבס בגדיו הכהן ורחץ בשרו במים ואחר יבא אל המחנה וטמא הכהן עד הערב. והשרף אותה יכבס בגדיו במים ורחץ בשרו במים וטמא עד הערב. וכל איש טהור יאסף את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה במקום טהור והיתה למשמרת לעדת בני ישראל למי נדה חטאת הוא. וכבס האוסף את אפר הפרה את בגדיו וטמא עד הערב והיתה לבני ישראל ולגר הגר בתוכם לחקת עולם. הנוגע במת בכל נפש אדם וטמא שבעת ימים. הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר ואם לא יתחטא ביום השלישי וביום השביעי לא יטהר. כל הנוגע במת בנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכן ה' טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד טומאתו בו. זאת התורה אדם כי ימות באהל כל הבא אל האהל וכל אשר באהל יטמא שבעת ימים. וכל כלי פתח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא. וכל אשר יגע עליו הנפל אדם או מת או בעצם אדם או בקבר יטמא שבעת ימים. וקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ונתן עליו מים חיים אל כלי. ולקח אזוב וטבל במים ונזה על האהל ועל כל הכלים ועל הנפשות אשר היו שם ועל הנוגע בעצם או בחלל או במת או בקבר. וזרק הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי וחטאו ביום השביעי וכבס בגדיו ורחץ במים וטהר בערב. ואיש אשר יטמא ולא יתחטא ונכרתה הנפש ההוא מתוך הקהל כי את מקדש ה' טמא מי נדה לא זרק עליו טמא הוא. והיתה להם לחקת עולם והמזה מי הנדה יכבס בגדיו והנוגע במי הנדה יטמא עד הערב. וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנגעת תטמא עד הערב.

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צן בחדש הראשון וישב העם במדבר קדש ותמת שם מרים ותקבר שם. ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן. ויריב העם עם משה ויאמרו לאמר ולו גוענו בגוע אחינו לפני ה'. ולמה הביאתם את קהל ה' אל המדבר הזה למות שם אנחנו ובעירנו. ולמה העליתנו ממצרים להביא אתנו אל המקום הרע הזה לא מקום זרע ותאנה וגפן ורמון וגם מים אין לשתות. ויבא משה ואהרן מפני הקהל אל פתח אהל מועד ויפלו על פניהם ויראה כבוד ה' אליהם. וידבר ה' אל משה לאמר. קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים והשקית את העדה ואת בעירם. ויקח משה את המטה מלפני ה' כאשר צוהו. ויקהלו משה ואהרן את הקהל אל פני הסלע ויאמר להם שמעו נא המורים המן הסלע הזה נוציא לכם מים. וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים רבות ויצאו מים רבים ותשת העדה ואת בעירם. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר נתתי להם. הם מי מריבה אשר הרבו בני ישראל את ה' ויקדש בם.

ושלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה אשר מצאתנו. וירדו אבתינו מצרימה וישבנו במצרים ימים רבים וירעו לנו מצרים ולאבתינו. ונצעק אל ה' וישמע קולנו וישלח מלאך ויצאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש עיר קצה גבולך. נעברה נא בארצך לא נעבור בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נסור ימין ושמאל עד אשר נעבר גבולך. ויאמר אליו אדום לא תעבר בי פן בחרב אצא לקראתך. ויאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה ואם מימיך נשתה אני ומקני ונתתי כספו אין דבר רק אעברה ברגלי. ויאמר לא תעבר ויצא אדום לקראתו בעם כבד וביד חזקה. ויט אדום את ישראל מעל גבולו. וימאן אדום נתן את ישראל עבור בגבולו ויט ישראל מעליו. ויסעו מקדש ויבאו בני ישראל כל עדה הר ההר. וידבר ה' אל משה ואל אהרן בהר ההר על גבול ארץ אדום לאמר. יאסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר מריתם את פי למי מריבת. קח את אהרן ואת אלעזר בנו והעל אותם אל הר ההר. והפשט את אהרן את בגדיו והלבשת אותם את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם. ויעש משה כאשר צוה ה' ויעלו אל הר ההר לעיני כל העדה. ויפשט משה את אהרן את בגדיו וילבש אותם את אלעזר בנו וימת אהרן שם בראש ההר וירד משה ואלעזר מן ההר. ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל.

וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי. וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם. וישמע ה' בקול ישראל ויתן את הכנעני והחרים אותם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה. ויסעו מהר ההר דרך ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך. וידבר העם באלהים ובמשה למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל. וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל. ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו באלהים ובך התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם. ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי. ויעש משה נחש נחשת וישמו על הנס והיה אם נשך הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי. ויסעו בני ישראל ויחנו באבות. ויסעו מאבות ויחנו בעיי העברים במדבר אשר על פני מואב מזרח השמש. ומשם נסעו ויחנו בנחל זרד. ומשם נסעו ויחנו בעבר ארנון אשר במדבר היוצא מגבול האמרי כי ארנון גבול מואב בין מואב ובין האמרי. על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון. ואל שפך הנחלים אשר נטה לשבת ער ונשען לגבול מואב. ומשם באר הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסף את העם ואתנה להם מים. אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה. באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחקק במשעניהם. ומן מדבר מתנה. ומן מתנה נחליאל. ומן נחליאל במות. ומן במות הגיא אשר בשדי מואב ראש הפסגה ונשקפה על פני הישימון. ויאמר ישראל מלאכים אל סיחון מלך האמרי לאמר. אעברה בארצך לא נטה בשדה ובכרם לא נשתה מי באר בדרך המלך נלך עד אשר נעבר גבולך. ולא נתן סיחון את ישראל עבר בגבולו ויאסף סיחון את כל עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יהצה ויילחם בישראל. ויכהו ישראל לפי חרב וירש את ארצו מארנון עד יבק עד בני עמון כי עז גבול בני עמון. ויקח ישראל את כל הערים האל וישב ישראל בכל ערי האמרי בחשבון ובכל בנותיה. כי חשבון עיר סיחון מלך האמרי הוא נלחם במלך מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנון. על כן יאמרו המשלים באו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון. כי אש יצאה מחשבון להבה מקריית סיחון אכלה ער מואב בעלי במות ארנון. אוי לך מואב אבדת עם כמוש בנותיו בשבי ואחיותיו בשבות לאמורי סיחון. ונירם אבד מחשבון עד דיבון ונשם עד נופח אשר עד מידבא. וישב ישראל בארץ האמרי. וישלח משה לרגל את יעזר וילכדו את בנותיה ויורש את האמרי אשר שם. ויפנו וילכו דרך הבשן ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי. ויאמר ה' אל משה אל תירא אותו כי בידך נתתי אותו ואת כל עמו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בחשבון. ויכו אותו ואת בניו ואת כל עמו עד בלתי השאיר לו שריד ויירשו את ארצו.

ויסעו בני ישראל ויחנו בערבות מואב מעבר לירדן יריחו. וירא בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. ויאמר מואב אל זקני מדין עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו כלחך השור את יריק השדה. ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההוא. וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה אשר על הנהר ארץ בני עמו לקרא לו לאמר הנה עם יצא ממצרים הנה כסה את עין הארץ והוא ישב ממולי. ועתה לכה נא ארה לי את העם הזה כי עצום הוא ממני אולי אוכל נכה בו ואגרשנו מן הארץ כי ידעתי את אשר תברך מברך ואשר תאר יואר. וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם ויבאו אל בלעם וידברו אליו דברי בלק. ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשבתי אתכם דבר כאשר ידבר ה' אלי. וישבו שרי מואב עם בלעם. ויבא אלהים אל בלעם ויאמר מי האנשים האלה עמך. ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי. הנה העם היוצא ממצרים ויכס את עין הארץ עתה לכה קבה לי אותו אולי אוכל להלחם בו וגרשתיו. ויאמר אלהים אל בלעם לא תלך עמהם לא תאר את העם כי ברוך הוא. ויקם בלעם בבקר ויאמר אל שרי בלק לכו אל ארצכם כי מאן ה' לתתי להלך עמכם. ויקומו שרי מואב ויבאו אל בלק ויאמרו מאן בלעם לבוא עמנו. ויוסף בלק עוד שלח שרים רבים ונכבדים ממנה. ויבאו אל בלעם ויאמרו לו כה אמר בלק בן צפור אל נא תמנע מהלך אלי. כי כבד אכבדך מאד וכל אשר תאמר אלי אעשה ולכה נא קבה לי את העם הזה. ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה. ועתה שבו נא בזה גם אתם הלילה ואדעה מה יוסף ה' דבר עמי. ויבא אלהים אל בלעם לילה ויאמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אתם ואך את הדבר אשר אדבר אליך אתו תעשה. ויקם בלעם בבקר ויחבש את אתנו וילך עם שרי מואב. ויחר אף אלהים כי הולך הוא וישב מלאך ה' בדרך לשטן לו והוא רכב על אתנו ושני נעריו עמו. ותרא האתון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ותט האתון מן הדרך ותלך בשדה ויך בלעם את האתון להטותה הדרך. ויעמד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה. ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר וילחץ את רגל בלעם אל הקיר ויסף להכתה. ויסף מלאך ה' עבור ויעמד במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל. ותרא האתון את מלאך ה' ותרבץ תחת בלעם ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל. ויפתח ה' את פי האתון ותאמר לבלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים. ויאמר בלעם אל האתון כי התעללת בי לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך. ותאמר האתון אל בלעם הלא אנכי אתנך אשר רכבת עלי מעודך עד היום הזה. ההסכן הסכנתי לעשות לך כה ויאמר לא. ויגל ה' את עיני בלעם וירא את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו ויקד וישתחו לאפיו. ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתנך זה שלש רגלים הנה אנכי יצאתי לשטן כי ירט הדרך לנגדי. ותראני האתון ותט לפני זה שלש רגלים אולי נטתה לפני כי עתה גם אותך הרגתי והאתון החייתי. ויאמר בלעם אל מלאך ה' חטאתי כי לא ידעתי כי אתה נצב לקראתי בדרך ועתה אם רע בעיניך אשובה לי. ויאמר מלאך ה' אל בלעם לך האנשים ואפס את הדבר אשר אדבר אליך אתו תדבר. וילך בלעם עם שרי בלק. וישמעו בלק כי בא בלעם ויצא לקראתו עד עיר מואב אשר על גבול ארנון אשר בקצה הגבול. ויאמר בלק אל בלעם הלא שלח שלחתי אליך לקרא לך מדוע לא הלכת אלי הבאמת לא אוכל כבדך. ויאמר בלעם אל בלק הנה באתי אליך עתה היכול אוכל דבר מאומה הדבר אשר ישים אלהים בפי אתו אדבר. וילך בלעם עם בלק ויבאו קרית חצות. ויזבח בלק בקר וצאן וישלח לבלעם ולשרים אשר עמו. ויהי בבקר ויקח בלק את בלעם ויעלהו במות בעל ויראהו משם קצה העם.

ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים. ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל פר ואיל במזבח. ויאמר בלעם לבלק התיצב על עלתך ואנכי אלכה אולי יקרה ה' לקראתי ודבר מה יראני והגדתי לך. וילך שפי. וישם אלהים את דבר בפי בלעם ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר. ויבא אליו והנה נצב על עלתו הוא ושרי מואב עמו. וישא משלו ויאמר מאם ינחני בלק מלך מואב מהרי קדם לכה ארה לי יעקב ולכה זעמה ישראל. מה אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה'. כי מראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכן ובגוים לא יתחשב. מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל תמת נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמהו. ויאמר בלק אל בלעם מה עשית לי לקב אויבי לקחתיך והנה ברכת ברך. ויען ויאמר הלא את אשר ישים ה' בפי אתו אשמר לדבר. ויאמר אליו בלק לך נא אתי אל מקום אחר אשר תראנו משם אפס קצהו תראה וכלו לא תראה וקבנו לי משם. ויקחהו שדה צופים אל ראש הפסגה ויבן שבעה מזבחות ויעל פר ואיל במזבח. ויאמר אל בלק התיצב פה עד עלתך ואנכי אקרה כה. ויקר ה' אל בלעם וישם דבר בפיו ויאמר שוב אל בלק וכה תדבר. ויבא אליו והנה נצב על עלתו הוא ושרי מואב עמו. ויאמר לו בלק מה דבר ה'. וישא משלו ויאמר קום בלק ושמע האזינה עדי בנו צפור. לא איש אל ויכזב ובן אדם ויתנחם. הוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה. הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה. לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלהיו עמו ותרועת מלך בו. אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו. כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. הן עם כלביא יקום וכאריה יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה. ויאמר בלק אל בלעם גם קב לא תקבנו גם ברך לא תברכנו. ויען בלעם ויאמר אל בלק הלא דברתי אליך לאמר כל אשר ידבר ה' אתו אעשה. וילך בלק אל מקום אחר אל ראש פעור הנשקף על פני הישימון. ויאמר בלעם אל בלק בנה לי בזה שבעה מזבחות והכן לי בזה שבעה פרים ושבעה אילים. ויעש בלק כאשר דבר בלעם ויעל פר ואיל במזבח. וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים ויפן בלעם אל המדבר את פניו. וישא בלעם את עיניו וירא את ישראל שכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים. וישא משלו ויאמר נאם בלעם בן בעור ונאם הגבר שתם העין. נאם שמע אמרי אל אשר מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים. מה טבו אהליך יעקב משכנתיך ישראל. כנחלים נטיו כגנת עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים. יזל מים מדליו וזרעו במים רבים וירם מאגג מלכו ותנשא מלכותו. אל מוציאו ממצרים כתועפות ראם לו יאכל גוים צריו ועצמתיהם יגרם וחציו ימחץ. כרע שכב כאריה וכלביא מי יקימנו. מברכיך ברוך וארריך ארור. ויחר אף בלק אל בלעם ויספק את כפיו ויאמר בלק אל בלעם לקב אויבי קראתיך והנה ברכת ברך זה שלש פעמים. ועתה ברח לך אל מקומך אמרתי כבד אכבדך והנה מנעך ה' מכבוד. ויאמר בלעם אל בלק הלא גם אל מלאכיך אשר שלחת אלי דברתי לאמר. אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבר את פי ה' לעשות טובה או רעה מלבי אשר ידבר ה' אתו אדבר. ועתה הנני הולך לעמי לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. וישא משלו ויאמר נאם בלעם בן בעור ונאם הגבר שתם העין. נאם שמע אמרי אל ויודע דעת עליון מחזה שדי יחזה נפל וגלוי עינים. אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב. דרך כוכב מיעקב וקם שבט מישראל ומחץ פאתי מואב וקרקר כל בני שת. והיה אדום ירשה והיה ירשה שעיר אויביו וישראל עשה חיל. וירד מיעקב והאביד שריד מעיר. וירא את עמלק וישא משלו ויאמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וירא את הקיני וישא משלו ויאמר איתן מושבך ושים בסלע קנך. כי אם יהיה לבער קין עד מה אשור תשבך. כי אם יהיה לבער קין עד מה אשור תשבך. כי אם יהיה לבער קין עד מה אשור תשב

ואם תאמר הכתוב בשביל מה אמר ואין אתה יכול לומר שהרי כבר נאמר
כה תברכו את בני ישראל אמור להם ואומר ושמו את שמי על בני ישראל
ואני אברכם אלא מה תלמוד לומר ושמו את שמי על בני ישראל ואני
אברכם אלא שהקב"ה אומר אני מברכם ובלבד שיהיו ישראל עושים
רצוני ואם לאו אני מברכם ואין כהנים מברכים אלא מתוך שמחה
שנאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם ואומר ושמו את שמי
על בני ישראל ואני אברכם אלא מה תלמוד לומר ושמו את שמי
על בני ישראל ואני אברכם אלא שהקב"ה אומר אני מברכם ובלבד
שיהיו ישראל עושים רצוני ואם לאו אני מברכם ואין כהנים מברכים
אלא מתוך שמחה שנאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם
ואומר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם אלא מה תלמוד
לומר ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם אלא שהקב"ה
אומר אני מברכם ובלבד שיהיו ישראל עושים רצוני ואם לאו אני
מברכם ואין כהנים מברכים אלא מתוך שמחה שנאמר כה תברכו
את בני ישראל אמור להם ואומר ושמו את שמי על בני ישראל
ואני אברכם אלא מה תלמוד לומר ושמו את שמי על בני ישראל
ואני אברכם אלא שהקב"ה אומר אני מברכם ובלבד שיהיו ישראל
עושים רצוני ואם לאו אני מברכם ואין כהנים מברכים אלא מתוך
שמחה שנאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם ואומר ושמו
את שמי על בני ישראל ואני אברכם אלא מה תלמוד לומר ושמו
את שמי על בני ישראל ואני אברכם אלא שהקב"ה אומר אני
מברכם ובלבד שיהיו ישראל עושים רצוני ואם לאו אני מברכם
ואין כהנים מברכים אלא מתוך שמחה שנאמר כה תברכו את בני
ישראל אמור להם ואומר ושמו את שמי על בני ישראל ואני
אברכם אלא מה תלמוד לומר ושמו את שמי על בני ישראל ואני

ולא יהיה לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו
ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו
ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו
ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו
ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו
ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו
ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו ואין לו שום ראיה ומענה אלא שיאמר שהוא מחזיק בו

ואם אמרה שלוחי ואני לא שלחתי ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי אינה נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא

ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא

ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא

ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא

ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא ואם אמרה שלחתי ואני לא אמרתי נאמנת שמא בדאי הוא

שמרנן יום ראשון הוא מחלל שבת מלא שאני אומר שמא מקח ומתן עשה לו ורבי
שמעון מחייב בכל מקום ורבי פוטר אפילו במקום שיש בית דין לעשות כן שלא
הלילה הבא אחר היום הראשון הוא מן הדין שהרי לילה שלפני היום הוא ולא
יכול שלא יעשה מקח וממכר בלילה שהרי אין בית דין לעשות כן ורבי
אומר אינו חייב אלא אחד שאין לך בו אלא מקח וממכר בלבד שהוא עיקר
המלאכה ואין לך בו אלא מקח וממכר בלבד שהוא עיקר המלאכה ואין לך בו
אלא מקח וממכר בלבד שהוא עיקר המלאכה ואין לך בו אלא מקח וממכר בלבד
שהוא עיקר המלאכה ואין לך בו אלא מקח וממכר בלבד שהוא עיקר המלאכה
ואין לך בו אלא מקח וממכר בלבד שהוא עיקר המלאכה ואין לך בו אלא מקח
וממכר בלבד שהוא עיקר המלאכה ואין לך בו אלא מקח וממכר בלבד שהוא
עיקר המלאכה ואין לך בו אלא מקח וממכר בלבד שהוא עיקר המלאכה ואין

שהקב"ה ואבות העולם. אחר זה בדרך לעלות את אלהים בכוכבים
שאמרו שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול. בתוך ד' בתים יתחייב לו בית אחד כמו
שאמרו שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול. ובאמת לא זה לבדו שהשלים מלשון בית
שאמרו שר כמן לשונו. ובאמת לא זה לבדו שהשלים שהקב"ה השלים בכוכבים
שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול. בתוך ד' בתים יתחייב לו בית אחד כמו
שאמרו שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול. בתוך ד' בתים יתחייב לו בית אחד כמו
שאמרו שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול. בתוך ד' בתים יתחייב לו בית אחד כמו

שהקב"ה בכוכבים

שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול

שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול

שהוא בחינת אחוז הקטן שבתוך הגדול

[illegible]

[illegible] ואחר שנתעכב שם כמה ימים ולא מצא שם מה שחפץ בא לכאן ומצא שם [

ואם אין לו אלא אחד נותן לו חלק בכור. ואין לו אלא אחד אינו נותן לו חלק בכור. ואם אין לו אלא אחד אינו נותן לו חלק בכור. ואם אין לו אלא אחד אינו נותן לו חלק בכור. ואם א

ועוד שאם יש לו בן ובת ומת הבן ואשתו מעוברת ויולדת בן אחר אחר מיתת אביו הרי הבן הזה יורש את אביו ומוציא מיד הבת ואם כן הרי הבת לא ירשה כלום ואם כן הרי הבן הזה שנולד אחר מיתת אביו הוא

אחר הדבק כמה שכתב ידוע כי מלאכתו ומלאכתו אפילו אחת מהנה עונין הנשים

הנה קודם מלאתם נוהג אבל אחר שנגמרו קודם שנתנו עונין ואם כן הרי בשעה שאחר קודם שנתנו עונין הנשים שנגמרו קודם שנתנו עונין הנשים שנגמרו קודם שנתנו עונין הנשים שנגמרו

ומיהו לפי מה שנראה לי מדברי הרמב"ם ז"ל בפרק ראשון מהלכות מלוה ולוה הלכה ב' ג' ד' ה' ו' ז' ח' ט' י' יא' יב' יג' יד' טו' טז' יז' יח' יט' כ' כא' כב' כג' כד' כה' כו' כז' כח' כט' ל' לא' לב' לג' לד' לה' לו' לז' לח' לט' מ' מא' מב' מג' מד' מה' מו' מז' מח' מט' נ' נא' נב' נג' נד' נה' נו' נז' נח' נט' ס' סא' סב' סג' סד' סה' סו' סז' סח' סט' ע' עא' עב' עג' עד' עה' עו' עז' עח' עט' פ' פא' פב' פג' פד' פה' פו' פז' פח' פט' צ' צא' צב' צג' צד' צה' צו' צז' צח' צט' ק' קא' קב' קג' קד' קה' קו' קז' קח' קט' ר' רא' רב' רג' רד' רה' רו' רז' רח' רט' ש' שא' שב' שג' שד' שה' שו' שז' שח' שט' ת' תא' תב' תג' תד' תה' תו' תז' תח' ת

ולא יעלה על הדעת שיהא הוא עצמו מחזיק בו ומשכיר אותו לאחרים ואין לו שום הנאה בו
ואין לו שום טורח בו ואין לו שום הפסד בו ואין לו שום חשש בו ואין לו שום סכנה בו
ואין לו שום ירידה בו ואין לו שום הוצאה בו ואין לו שום מחלוקת בו ואין לו שום
ואין לו שום ואין לו שום ואין לו שום ואין לו שום ואין לו שום

השם

ולמה נאמר לא תעשה לך פסל וגו' לפי שהיה אומר הואיל ואמרה תורה עשה ולא תעשה אי אתה עושה עשה ולא תעשה עשה ולא תעשה שנים אי אתה עושה עשה ולא תעשה שלשה עשה ולא תעשה ד' וה' אי אתה עושה ת"ל לא תעשה לך פסל וגו' ר' יוסי הגלילי אומר לא תעשה לך פסל וגו' לפי שהיה אומר הואיל ואמרה תורה לא תשתחוה לו ולא תעבדנו אי אתה משתחוה לו ואי אתה עובדו משתחוה ואי אתה עובדו ת"ל לא תעשה לך פסל וגו' ר' עקיבא אומר לא תעשה לך פסל וגו' לפי שהיה אומר הואיל ואמרה תורה לא תשתחוה לו ולא תעבדנו אי אתה משתחוה לו ואי אתה עובדו משתחוה ואי אתה עובדו

ויהי

ומאי פסוקי דמתניתין דתנן ר' יהודה אומר אין מוסיפין על המזבח ועל הבית ועל הכותל ועל העזרות אלא אם כן היה בהן סכנה ואם היה בהן סכנה מוסיפין אפילו בשבת ואפילו בלא בית דין ואפילו בלא סנהדרין ואפילו בלא כהן ואפילו בלא כלים ואפילו בלא שמן ואפילו בלא פתילות ואפילו בלא כלום ואפילו בלא כלום ואפילו בלא כלום

ואין

ב

ולא יכול לומר שהוא מחמת שהוא מחמת שהוא מחמת

פרשת שופטים פיסקא

ואמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ומקבל עליו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ ר' חנינא בן אחי ר' יהושע אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ומקבל עליו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ ר' חנינא סגן הכהנים אומר כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ומקבל עליו עול תורה נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ ר' חנינא בן דוסא אומר כל המקבל עליו יראת חטא מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ומקבל עליו יראת חטא נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ ר' יוחנן בן ברוקה אומר כל המקבל עליו יראת חטא מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ומקבל עליו יראת חטא נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ ר' יוחנן בן ברוקה אומר כל המקבל עליו יראת חטא מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ ומקבל עליו יראת חטא נותנין עליו עול מלכות ועול דרך ארץ

ולא נתנו לו רשות לעשות כן. ואמר לו: אם אתה רוצה לעשות כן, עשה בשלך, אבל אל תעשה בשלנו. ואמר לו: אם כן, אני מוכר לך את שלי. ואמר לו: אם כן, אני קונה ממך את שלך. ואמר לו: אם כן, אני נותן לך את שלי. ואמר לו: אם כן, אני לוקח ממך את שלך

ואמרו ליה אנן לא ידעינן מאי קאמרת אלא הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי
ליה לאו אדעתיה דידיה קאמרת אלא אדעתיה דידן קאמרת ואנן הכי שמעינן
מרבנן דהכי אמרי ליה אי אמרת בשלמא בשעת הדחק אלא אפילו לכתחלה
אמאי אמר ליה אנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה אי אמרת בשלמא
בשעת הדחק אלא אפילו לכתחלה אמאי אמר ליה אנן הכי שמעינן מרבנן
דהכי אמרי ליה לאו אדעתיה דידיה קאמרת אלא אדעתיה דידן קאמרת ואנן
הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה אי אמרת בשלמא בשעת הדחק אלא
אפילו לכתחלה אמאי אמר ליה אנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה
לאו אדעתיה דידיה קאמרת אלא אדעתיה דידן קאמרת ואנן הכי שמעינן
מרבנן דהכי אמרי ליה אי אמרת בשלמא בשעת הדחק אלא אפילו לכתחלה
אמאי אמר ליה אנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה לאו אדעתיה דידיה
קאמרת אלא אדעתיה דידן קאמרת ואנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי
ליה אי אמרת בשלמא בשעת הדחק אלא אפילו לכתחלה אמאי אמר ליה
אנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה לאו אדעתיה דידיה קאמרת אלא
אדעתיה דידן קאמרת ואנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה אי אמרת
בשלמא בשעת הדחק אלא אפילו לכתחלה אמאי אמר ליה אנן הכי שמעינן
מרבנן דהכי אמרי ליה לאו אדעתיה דידיה קאמרת אלא אדעתיה דידן
קאמרת ואנן הכי שמעינן מרבנן דהכי אמרי ליה אי אמרת בשלמא בשעת
הדחק אלא אפילו לכתחלה אמאי אמר ליה אנן הכי שמעינן מרבנן דהכי

ומ"ש בשם הרמב"ן ז"ל שכתב שאין לנו לומר שהוא מן הכלל שכל מה שאמר הכתוב בלשון ציווי הוא רשות ולא חובה כי אם בדבר שיש בו תועלת לאדם עצמו או לזולתו כמו שאמרו ז"ל בכל מקום שנאמר בלשון ציווי הוא רשות חוץ מן המילה שנאמר בה ואתה את בריתי תשמור שהוא חובה ומן הפרו"ה שנאמר בה ורחץ את בשרו במים שהוא חובה ומן הנזיר שנאמר בו וגלח את ראשו שהוא חובה ומן המצורע שנאמר בו והביא את קרבנותיו שהוא חובה ומן הלוים שנאמר בהם והזו עליהם מי חטאת שהוא חובה ומן הכהנים שנאמר בהם ורחצו ידיהם ורגליהם

ואם אמרו שהוא מפני שהוא מקום מיוחד לתפלה, אין זה כלום, שהרי אמרו בפרק קמא דברכות (ג, ב) שמותר לאדם להתפלל בכל מקום שירצה, ואם כן מה הועילו בזה? ועוד, שהרי אמרו בפרק אין עומדין (ברכות לא, א) שאין עומדין להתפלל אלא במקום שעמדו בו אבות

ושם אינו לך שלא יאמר הקב"ה שמשה ואהרן נכנסו בשבילי שלא יאמר משה אחי שהוא כמוני ואהרן אחי שהוא כמוני לפיכך נכנסו בשבילי ולא יאמר משה אחי שהוא כמוני ואהרן אחי שהוא כמוני לפיכך נכנסו בשבילי

ולא יכלו לעמוד בפני אויביהם ולא יכלו לעמוד בפני אויביהם ולא יכלו לעמוד בפני אויביהם

ולא יתכן שיהיה הדבר כן. ואם כן הוא הדין בכל הדומה לזה. ואם כן הוא הדין בכל הדומה לזה. ואם כן הוא הדין בכל הדומה לזה

[illegible]

שהוא מעשה בנין ואינו מעשה הבערה ואינו מעשה כתיבה ואינו מעשה מחיקה ואינו מעשה
בנין שהרי אינו מתקיים אלא בשעת מעשה ואינו מעשה הבערה שהרי אינו מכלה ואינו
מעשה כתיבה שהרי אינו מקיים ואינו מעשה מחיקה שהרי אינו מכלה ואינו מעשה
בנין שהרי אינו מתקיים אלא בשעת מעשה ואינו מעשה הבערה שהרי אינו מכלה ואינו
מעשה כתיבה שהרי אינו מקיים ואינו מעשה מחיקה שהרי אינו מכלה ואינו
מעשה

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ברכות

אחר הדבר שהיה בשעת הברכה אפילו הפסיק הפסק גדול כגון שהלך לו לדבר אחר ואפילו לדבר מצוה כגון שהלך לבית הכנסת ושמע שם קדיש וקדושה ואפילו לדבר שהוא מענה אחריו

ואין כאן מקום להאריך בזה ואמנם אנו נאמר בקצרה שאין ספק שהמחבר הנזכר לא חבר ספרו זה אלא לתכלית הטוב והישר ולתועלת הרבים ולא לשום תכלית אחר ואם כן אין ספק שכל מי שיעיין בספר הנזכר בעין שכלו ובלב פנוי מכל דעה קדומה ומכל נטיה לצד זה או לצד אחר יראה בעליל שכל מה שכתב המחבר הנזכר הוא אמת ויציב ומוכרח ומבואר ומסודר ומתוקן ומיושב היטב ואין בו שום דבר שאינו הגון ואין בו שום דבר שאינו מתיישב על הדעת ואין בו שום דבר שאינו מתקבל על הלב ואין בו שום דבר שאינו מתאים עם הכתובים הקדושים ועם דברי חכמינו ז"ל ואין בו שום דבר שאינו מתאים עם הטבע ועם הנסיון ואין בו שום דבר שאינו מתאים עם הדעת הישרה ועם השכל הנכ

ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחי

ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחי

ר' יוחנן בשם ר' שמעון בן יוחי

פרשי.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

הזכיר הפילוסופים [illegible] הקבלה הקודמת [illegible]

הפילוסופים. [illegible]

[illegible] הפילוסופים [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] הפילוסופים [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

115

ואם כן מצינו דבר בפנ"א שהאשה פטרה והוה כאומנת הבעל על הבית והקלף
ניסיא. עוד אמר אם לא בשאומנו ופרכי רבי מנחמיה שרשמם בכתובתה כי היא מיכנה
לשמרן למשוכב על מלאכה פלוגתי והוא לא שמאל אלא שלא הפסיד כיצד אם בן שש לה
אבי העלוקה ולמד מנשמו עדיל ו אם לא נתן שכרך מלאכה שלבעל ואחרון אפשר שנתן
מבבר לה בשעה שמלכה בבעלאתך ומסתבר לן שמאל אחל לשמעון ולא שלה לבעל
לא פליג דון כשעל ואין לן בפרק ראשון כדבר ה בפסוק לשאיל ולא שיאמר ב ובבבי
אם ו לשנים ושנים אחרי שמבר תקנה אחת תהיה לשלבה שהם בבעלה שלא תקנה
משהיה אשה לא יכולין בעלים ובבוהבה בן ו לא ר' שמעון שמעון שמעון מקום שלא תקנה
מים חיים ואינן שמאלמים אבל בלבד אחרי שבבר בד שהם בבעלה אשר לא
יכולין בלומר לא יתחייבו בעלים שלא מלאו מהם ושבר שהם עשירים ויתחייבו שמאלים בך
גם כך שלא שמעון בבלל ב' ומרבים מן דרכון לבבר אחרי אלהים אמרים . עוד
אמר ובבר שמאלמה בפסק בלומר בעבדה בעלה בלא דבר הבירה ובלבבר שהיה
על ידי הבהמה ועוד שמאלמה בפסק בשם שחבירה שלא ישתמרו לדרך ובבר
ושמר בלנים והפסדים שלאחר העבירה ואין מאחר נתפס לשמרה ובבירה בראש
השנה שאחרים הוא של בעל אם בעל שמיניה בפי הוא שמיניה שמעון אחל זה
עוד כשהוא אחריך ולא בעלה בדבר ובלבד לפני אחל הלאבד בשלא כאחרון מאחר
עוד אחרים של בעל בישוב שהם בחבירה בעלה שאחר חסר בפי האחרון חשוב
ובפי אחרים של בעל בישוב שהם בחבירה בעלה שאחר חסר בפי האחרון חשוב
ובפרשה כפי שאחרון בזמנה הבאה כשאחרון ובפרון לפם משפטים ישרים . עוד אמר
הלא והוה שם הדברים ובבר פעמים שאחר אחרים שלא בפרשה ובלבד בן לא שם הדברים שהם בן עניים
ובפרשה בבר שאחר אחרי דרך פלוגתי שאחר אחרי שמעון שלא בפרשה ובלבד בן לא שם הדברים שהם בן עניים

ואם לא יעשה כן יהיה חייב לשלם לו כל מה שיפסיד בעבור זה. ואם יאמר שלא ידע שהיה שם כלי של חברו, אין שומעין לו, שהרי חייב לידע. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו, אין שומעין לו, שהרי אפשר שלא היה לו לשער. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם. ואם יאמר שהיה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אבל לא היה לו לשער שיש שם כלי של חברו שהוא יקר כל כך שיש בו אבנים טובות שהן יקרות כל כך שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים שהן שוות אלף דינרים, אין שומעין לו, שהרי חייב לשער בכל כלי שיש שם.

ואם יפשע אחד מהם ויהיה כי אם עבדך ואיש אחר
ויאמר אל אחיו מדוע תכה רעך ויקרא עליו אל

ואם אמר שאינו יודע אם הוא מוסיף אם לאו הרי זה ספק ואין לו אלא מה שהודה בו ודאי

ואמר

ואמרתי

פירוש הכרעת הרמב"ם בשאלה זו שהובאה בשם הראב"ד

ראשית יש לציין שהרמב"ם עצמו לא הביא את שאלת הראב"ד בחיבורו, ולכן אין לנו אלא להסתמך על דברי הראב"ד עצמו. הראב"ד מציין שהרמב"ם פסק כדעה הראשונה, אך הוא מוסיף שלדעתו יש לחלק בין מקרים שבהם הבעלים עצמם נמצאים במקום ויכולים לתבוע את הגזלן, לבין מקרים שבהם הבעלים אינם נמצאים במקום ואינם יכולים לתבוע. לדעת הראב"ד, במקרה הראשון אכן יש לומר שהגזלן אינו יכול לטעון שהוא עשה תשובה, שכן התשובה אינה מועילה כאשר הבעלים עצמם יכולים לתבוע את הגזלן. אך במקרה השני, שבו הבעלים אינם נמצאים במקום, התשובה מועילה, שכן הגזלן אינו יכול לתבוע את הבעלים עצמם.

הראב"ד מוסיף שהרמב"ם עצמו כתב בהלכות גזלה ואבידה שגזלן שעשה תשובה אינו חייב להחזיר את הגזלה לבעלים אם הבעלים אינם נמצאים במקום, ולכן אין לנו סיבה להניח שהרמב"ם חזר בו מדעתו בהלכות תשובה. הראב"ד מסיק מכך שהרמב"ם עצמו סבר שהתשובה מועילה במקרים שבהם הבעלים אינם נמצאים במקום, ולכן אין לנו סיבה לחלוק על הרמב"ם בנקודה זו.

יש לציין שהראב"ד עצמו לא הביא ראיות מפורשות לדבריו, אלא הסתמך על הבנתו את דברי הרמב"ם. עם זאת, הראב"ד היה מומחה גדול בהלכות גזלה ואבידה, ולכן דבריו נחשבים לסמכותיים. יתר על כן, הראב"ד ציין שהרמב"ם עצמו כתב בהלכות תשובה שתשובה מועילה לכל העבירות שבתורה, ולכן אין לנו סיבה להניח שהרמב"ם חזר בו מדעתו בהלכות גזלה ואבידה.

לסיכום, הראב"ד סבר שהרמב"ם פסק כדעה הראשונה, אך הוא מוסיף שלדעתו יש לחלק בין מקרים שבהם הבעלים עצמם נמצאים במקום ויכולים לתבוע את הגזלן, לבין מקרים שבהם הבעלים אינם נמצאים במקום ואינם יכולים לתבוע. לדעת הראב"ד, במקרה הראשון אכן יש לומר שהגזלן אינו יכול לטעון שהוא עשה תשובה, שכן התשובה אינה מועילה כאשר הבעלים עצמם יכולים לתבוע את הגזלן. אך במקרה השני, שבו הבעלים אינם נמצאים במקום, התשובה מועילה, שכן הגזלן אינו יכול לתבוע את הבעלים עצמם. הראב"ד מסיק מכך שהרמב"ם עצמו סבר שהתשובה מועילה במקרים שבהם הבעלים אינם נמצאים במקום, ולכן אין לנו סיבה לחלוק על הרמב"ם בנקודה זו.

ואמר אליהם כה תאמרון לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים. ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים. והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב ונתתי אותה לכם מורשה אני ה'. ודבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה. ויאמר ה' אל משה בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו. ויאמר משה לפני ה' הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים. ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים. אלה ראשי בית אבותם בני ראובן בכור ישראל חנוך ופלוא חצרון וכרמי אלה משפחות ראובן. ובני שמעון ימואל וימין ואוהד יכין וזוחר ושאול בן הכנענית אלה משפחות שמעון. ואלה שמות בני לוי לתולדותם גרשון וקהת ומררי ושני חיי לוי שבע ושלשים שנה. בני גרשון לבני ושמעי למשפחותם. ובני קהת עמרם ויצהר וחברון ועזיאל ושני חיי קהת שלש ושלשים שנה. ובני מררי מחלי ומושי אלה הם משפחות הלוי לתולדותם. ויקח עמרם את יוכבד דדתו לו לאשה ותלד לו את אהרן ואת משה ושני חיי עמרם שבע ושלשים שנה. ובני יצהר קרח ונפג וזכרי. ובני עזיאל מישאל ואלצפן וסתרי. ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון לו לאשה ותלד לו את נדב ואת אביהוא את אלעזר ואת איתמר. ובני קרח אסיר ואלקנה ואביאסף אלה משפחות הקרחי. ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה ראשי אבות הלוים למשפחותם. הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם. הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים הוא משה ואהרן. ויהי ביום דבר ה' אל משה בארץ מצרים. וידבר ה' אל משה לאמר אני ה' דבר אל פרעה מלך מצרים את כל אשר אני דבר אליך. ויאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה. ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך. אתה תדבר את כל אשר אצוך ואהרן אחיך ידבר אל פרעה ושלח את בני ישראל מארצו. ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותתי ואת מופתי בארץ מצרים. ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים ויצאתי את צבאתי את עמי בני ישראל מארץ מצרים בשפטים גדולים. וידעו מצרים כי אני ה' בנטותי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם. ויעש משה ואהרן כאשר צוה ה' אתם כן עשו. ומשה בן שמנים שנה ואהרן בן שלש ושמנים שנה בדברם אל פרעה. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר. כי ידבר אליכם פרעה לאמר תנו לכם מופת והאמרת אל אהרן קח את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין. ויבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן כאשר צוה ה'. וישלך אהרן את מטהו לפני פרעה ולפני עבדיו ויהי לתנין. ויקרא גם פרעה לחכמים ולמכשפים ויעשו גם הם חרטומי מצרים בלהטיהם כן. ותבלענה מטות אהרן את מטותם. ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ה'. ויאמר ה' אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח את העם. לך אל פרעה בבקר הנה יצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאר והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך. ואמרת אליו ה' אלהי העברים שלחני אליך לאמר שלח את עמי ויעבדני במדבר והנה לא שמעת עד כה. כה אמר ה' בזאת תדע כי אני ה' הנה אני מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאר והפכו לדם. והדגה אשר ביאר תמות ובאש ייגעלו מצרים ולא יוכלו מצרים לשתות מים מיאר. ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח את מטך ונטה ידך על מימי מצרים על נהרותם ועל יאריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים. ויעשו כן משה ואהרן כאשר צוה ה' וירם במטה ויך את המים אשר ביאר לעיני פרעה ולעיני עבדיו ויהפכו כל המים אשר ביאר לדם. והדגה אשר ביאר מתה ותבאש היאר ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאר ויהי הדם בכל ארץ מצרים. ויעשו חרטומי מצרים בלהטיהם כן ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ה'. ויפן ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת. ויחפרו כל מצרים סביבות היאר מים לשתות כי לא יכלו לשתות ממימי היאר. ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ואמרת אליו כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדני. ואם מאן אתה לשלח הנה אנכי נגף את כל גבולך בצפרדעים. והיאר ישרץ צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנוריך ובמשארותיך. ואל עמך ואל כל עבדיך יעלו הצפרדעים. ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את ידך במטך על הנהרות על היארים ועל האגמים והעל את הצפרדעים על ארץ מצרים. ויט אהרן את ידו על מימי מצרים ותעל הצפרדע ותכס את ארץ מצרים. ויעשו חרטומי מצרים בלהטיהם כן ויעלו את הצפרדעים על ארץ מצרים. ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר חלו אל ה' ויסר הצפרדעים ממני ומעמי ואשלחה את העם ויזבחו לה'. ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאר תשארנה. ויאמר למחר ויאמר כדברך למען תדע כי אין כה' אלהינו. ויסרו הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדיך ומעמך רק ביאר תשארנה. ויצאו משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה. ויעש ה' כדבר משה וימתו הצפרדעים מן הבתים מן החצרות ומן השדות. ויכנסו אותם חמרים חמרים ותבאש הארץ. ויראה פרעה כי היתה הרוחה והכבד את לבו ולא שמע אליהם כאשר דבר ה'. ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן נטה את מטך והך את עפר הארץ והיה לכנים בכל ארץ מצרים. ויעשו כן ויט אהרן את ידו במטהו ויך את עפר הארץ ותהי הכנם באדם ובבהמה כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים. ויעשו חרטומים בלהטיהם להוציא את הכנם ולא יכלו והכנם היו באדם ובבהמה. ויאמרו החרטומים אל פרעה אצבע אלהים היא. ויחזק לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ה'. ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה הנה יצא המימה ואמרת אליו כה אמר ה' שלח את עמי ויעבדני. כי אם אין אתה משלח את עמי הנני משלח בך ובעבדיך ובעמך ובבתיך את הערוב ומלאו בתי מצרים את הערוב וגם האדמה אשר הם עליה. והפליתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ. ושמתי פדות בין עמי ובין עמך למחר יהיה האות הזה. ויעש ה' כן ויבא ערוב כבד בית פרעה ובית עבדיו ובכל ארץ מצרים תשחת הארץ מפני הערוב. ויקרא פרעה למשה ולאהרן ויאמר לכו זבחו לאלהיכם בארץ. ויאמר משה לא נכון לעשות כן כי תועבת מצרים נזבח לה' אלהינו הן נזבח את תועבת מצרים לעיניהם ולא יסקלנו. דרך שלשת ימים נלך במדבר וזבחנו לה' אלהינו כאשר יאמר אלינו. ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' אלהיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו לכת התפללו בעדי. ויאמר משה הנה אנכי יוצא מעמך והתפללתי אל ה' והסיר הערוב מפרעה מעבדיו ומעמו מחר רק אל יסף פרעה להתל לבלתי שלח את העם לזבח לה'. ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ה'. ויעש ה' כדבר משה ויסר הערוב מפרעה מעבדיו ומעמו לא נשאר אחד. ויכבד פרעה את לבו גם בפעם הזאת ולא שלח את העם. ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה ודברת אליו כה אמר ה' אלהי העברים שלח את עמי ויעבדני. כי אם מאן אתה לשלח ועודך מחזיק בהם. הנה יד ה' היתה בדבר אשר בשדה בסוסים בחמרים בגמלים בבקר ובצאן דבר כבד מאד. והפלה ה' בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מכל לבני ישראל דבר. ויעש ה' את המופת הזה ביום ההוא לאמר. מחר יעשה ה' הדבר הזה בארץ. ויעש ה' את הדבר הזה ממחרת ותמת כל מקנה מצרים ומקנה בני ישראל לא מת אחד. וישלח פרעה והנה לא מת מכל מקנה ישראל עד אחד. ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן קחו לכם מלא חפניכם פיח כבשן ויזרקהו משה השמימה לעיני פרעה. והיה לאבק על כל ארץ מצרים והיה על האדם ועל הבהמה לשחין פרחת בכל ארץ מצרים. ויקחו את פיח הכבשן ויעמדו לפני פרעה ויזרקו משה השמימה ויהי שחין פרחת אדם ובהמה. ולא יכלו החרטומים לעמד לפני משה מפני השחין כי היה השחין בחרטומים ובכל מצרים. ויחזק ה' את לב פרעה ולא שמע אליהם כאשר דבר ה' אל משה. ויאמר ה' אל משה השכם בבקר והתיצב לפני פרעה ואמרת אליו כה אמר ה' אלהי העברים שלח את עמי ויעבדני. כי בפעם הזאת אנכי שלח את כל מגפתי אל לבך ובעבדיך ובעמך למען תדע כי אין כמוני בכל הארץ. כי עתה שלחתי את ידי ואך אתך ואת עמך בדבר ותכחד מן הארץ. ואולם בעבור זאת העמדתיך בעבור הראתך את כחי ולמען ספר שמי בכל הארץ. עודך מסתולל בעמי לבלתי שלחם. הנני ממטיר כעת מחר ברד כבד מאד אשר לא היה כמוהו במצרים למן היום הוסדה ועד עתה. ועתה שלח העז את מקנך ואת כל אשר לך בשדה כל האדם והבהמה אשר ימצא בשדה ולא יאסף הביתה וירד עליהם הברד וימתו. ויירא את דבר ה' מעבדי פרעה וינס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים. ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה. ויאמר ה' אל משה נטה את ידך השמימה ויהי ברד בכל ארץ מצרים על האדם ועל הבהמה ועל כל עשב השדה בארץ מצרים. ויט משה את מטהו השמימה וה' נתן קלות וברד והאש הלכה ארצה וימטר ה' ברד על ארץ מצרים. ויהי ברד ואש מתלקחת בתוך הברד כבד מאד אשר לא היה כמוהו בכל ארץ מצרים מאז היתה לגוי. ויך הברד בכל ארץ מצרים את כל אשר בשדה מאדם ועד בהמה ואת כל עשב השדה הכה הברד ואת כל עץ השדה שבר. רק בארץ גושן אשר בני ישראל שם לא היה ברד. וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אליהם חטאתי הפעם ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים. חלו אל ה' ורב מהיות קלות אלהים וברד ואשלחה ולא תוספו לעמד. ויאמר משה אליו כצאתי את העיר אפרש כפי אל ה' הקולות יחדלון ולא יהיה עוד ברד למען תדע כי לה' הארץ. ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלהים. והפשתה והשערה נכתה כי השערה אביב והפשתה גבעל. והחטה והכסמת לא נכתו כי אפילות הנה. ויצא משה מעם פרעה את העיר ויפרש כפיו אל ה' ויחדלו הקולות והברד ומטר לא נתך ארצה. וירא פרעה כי חדל המטר והברד והקולות ויוסף לחטא ויכבד לבו הוא ועבדיו. ויחזק לב פרעה ולא שלח את בני ישראל כאשר דבר ה' ביד משה. ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו למען שתי אתותי אלה בקרבו. ולמען תספר באזני בנך ובן בנך את אשר התעללתי במצרים ואת אתותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'. ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו אליו כה אמר ה' אלהי העברים עד מתי מאנת לענות מפני שלח את עמי ויעבדני. כי אם מאן אתה לשלח את עמי הנני מביא מחר ארבה בגבולך. וכסה את עין הארץ ולא יוכל לראות את הארץ ואכל את יתר הפליטה הנשארת לכם מן הברד ואכל את כל העץ הצומח לכם מן השדה. ומלאו בתיך ובתי כל עבדיך ובתי כל מצרים אשר לא ראו אבתיך ואבות אבתיך מיום היותם על האדמה עד היום הזה. ויפן ויצא מעם פרעה. ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את ה' אלהיהם הטרם תדע כי אבדה מצרים. ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה ויאמר אליהם לכו עבדו את ה' אלהיכם מי ומי ההלכים. ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו בצאננו ובבקרנו נלך כי חג לה' לנו. ויאמר אליהם יהי כן ה' עמכם כאשר אשלח אתכם ואת טפכם ראו כי רעה נגד פניכם. לא כן לכו נא הגברים ועבדו את ה' כי אתה אתם מבקשים. ויגרש אותם מאת פני פרעה. ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על ארץ מצרים בארבה ועלה על ארץ מצרים ואכל את כל עשב הארץ את כל אשר הותיר הברד. ויט משה את מטהו על ארץ מצרים וה' נהג רוח קדים בארץ כל היום ההוא וכל הלילה הרוח נשא את הארבה. ויעל הארבה על כל ארץ מצרים וינח בכל גבול מצרים כבד מאד לפניו לא היה כן ארבה כמוהו ואחריו לא יהיה כן. ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ ויאכל את כל עשב הארץ ואת כל פרי העץ אשר הותיר הברד ולא נותר כל ירק בעץ ובעשב השדה בכל ארץ מצרים. ויבהל פרעה לקרא למשה ולאהרן ויאמר חטאתי לה' אלהיכם ולכם. ועתה שא נא חטאתי אך הפעם ופגעו בה' אלהיכם ויסר מעלי רק את המות הזה. ויצא מעם פרעה ויעתר אל ה'. ויהפך ה' רוח ים חזקה מאד ויסע את הארבה וידף אתו ים סוף לא נשאר ארבה אחד בכל גבול מצרים. ויחזק ה' את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל. ויאמר ה' אל משה נטה את ידך השמימה ויהי חשך על ארץ מצרים וימש חשך. ויט משה את ידו השמימה ויהי ערפל אפל בכל ארץ מצרים שלשת ימים. לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים וכל בני ישראל היה אור במושבותם. ויקרא פרעה אל משה ויאמר לכו עבדו את ה' רק צאנכם ובקרכם יצג גם טפכם ילך עמכם. ויאמר משה גם אתה תתן בידנו זבחים ועולות ועשינו לה' אלהינו. וגם מקנינו ילך עמנו לא תשאר פרסה כי ממנו נקח לעבד את ה' אלהינו ואנחנו לא נדע מה נעבד את ה' עד בואנו שמה. ויחזק ה' את לב פרעה ולא אבה לשלחם. ויאמר לו פרעה לך מעלי השמר אל תוסף ראות פני כי ביום ראתך פני תמות. ויאמר משה כן דברת לא אוסף עוד ראות פניך. ויאמר ה' אל משה עוד נגע אחד אביא על פרעה ועל מצרים אחרי כן ישלח אתכם מזה כשלחו כלה גרש יגרש אתכם מזה. דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה כלי כסף וכלי זהב. ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם. ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים. ומתו כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחים וכל בכור בהמה. והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוה לא נהיתה ואשר לא תסף עוד. ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה ה' בין מצרים ובין ישראל. וירדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמר צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואחרי כן אצא. ויצא משה מעם פרעה בחרי אף. ויאמר ה' אל משה לא ישמע אליכם פרעה למען רבות מופתי בארץ מצרים. ומשה ואהרן עשו את כל המופתים האלה לפני פרעה ויחזק ה' את לב פרעה ולא שלח את בני ישראל מארצו. וידבר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר. החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. דברו אל כל עדת בני ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבת שה לבית. ואם ימעט הבית משה מהיות מספר לשה ולקח הוא ושכנו הקרב אל ביתו במספר נפשות איש לפי אכלו תכסו על השה. שה תמים זכר בן שנה יהיה לכם מן הכבשים ומן העזים תקחו. והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אתו כל קהל עדת ישראל בין הערבים. ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אתו בהם. ואכלו את הבשר בלילה הזה צלי אש ומצות על מרורים יאכלהו. אל תאכלו ממנו נא ובשל מבשל במים כי אם צלי אש ראשו על כרעיו ועל קרבו. ולא תותירו ממנו עד בקר והנותר ממנו עד בקר באש תשרפו. וכה תאכלו אתו מתניכם חגרים נעליכם ברגליכם ומקלכם בידכם ואכלתם אתו בחפזון פסח הוא לה'. ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים אני ה'. והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם ראיתי את הדם ופסחתי עליכם ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכתי בארץ מצרים. והיה היום הזה לכם לזכרון וחגתם אתו חג לה' לדרתיכם חקת עולם תחגוהו. שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשבתו שאר מבתיכם כי כל אכל חמצת ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השביעי. ביום הראשון מקרא קדש ויום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם. ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם. בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים לחדש בערב. שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ. כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתיכם תאכלו מצות. ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחותיכם ושחטו הפסח. וקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר. ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף. ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם. והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת. והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם. ואמרתם זבח פסח הוא לה' אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו. וילכו בני ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו. ויהי בחצי הלילה ה' הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הסהר וכל בכור בהמה. ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדולה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת. ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את ה' כדברכם. גם צאנכם גם בקרכם קחו כדברכם ולכו וברכתם גם אתי. ותחזק מצרים על העם למהר לשלחם מן הארץ כי אמרו כלנו מתים. וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארתם צרורות בשמלתם על שכמם. ובני ישראל עשו כדבר משה וישאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות. וה' נתן את חן העם בעיני מצרים ויהי כי שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב ושמלות. ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה כשש מאות אלף רגלי הגברים מלבד טף. וגם ערב רב עלה אתם וצאן ובקר מקנה כבד מאד. ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם. ומושב בני ישראל אשר ישבו במצרים שלשים שנה ואחת ארבע מאות שנה. ויהי מקץ שלשים שנה ואחת ארבע מאות שנה ויהי ביום הזה יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים. ליל שמרים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שמרים לכל בני ישראל לדרתם. ויאמר ה' אל משה ואל אהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו. וכל עבד איש מקנת כסף ומלתה אתו אז יאכל בו. תושב ושכיר לא יאכל בו. בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבשר אל חוץ מן הבית ועצם לא תשברו בו. כל עדת ישראל יעשו אתו. וכי יגור אתך גר ועשה פסח לה' המול לו כל זכר ואז יקרב לעשתו והיה כאזרח הארץ וכל ערל לא יאכל בו. תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוככם. ויעשו כל בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו. ויהי בעצם היום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על צבאתם. וידבר ה' אל משה לאמר קדש לי כל בכור פטר כל רחם בבני ישראל באדם ובבהמה לי הוא. ויאמר משה אל העם זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים כי בחזק יד הוציא ה' אתכם מזה ולא יאכל חמץ. היום אתם יצאים בחדש האביב. והיה כי יביאך ה' אל ארץ הכנעני והחתי והאמרי והחוי והיבוסי אשר נשבע לאבתיך לתת לך ארץ זבת חלב ודבש. ועבדת את העבדה הזאת בחדש הזה. שבעת ימים תאכל מצות וביום השביעי חג לה'. מצות יאכל את שבעת הימים ולא יראה לך חמץ ולא יראה לך שאר בכל גבלך. והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים. והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך כי ביד חזקה הוציאך ה' ממצרים. ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה. והיה כי יביאך ה' אל הכנעני כאשר נשבע לך ולאבתיך ונתנה לך. והעברת כל פטר רחם לה' וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לך הזכרים לה'. וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בבניך תפדה. והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים מבית עבדים. ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג ה' כל בכור בארץ מצרים מבכור אדם ועד בכור בהמה על כן אני זובח לה' כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה. והיה לאות על ידך ולטטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו ה' ממצרים. ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלהים פן ינחם העם בראתם מלחמה ושבו מצרימה. ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי השבע השביע את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעליתם את עצמתי מזה אתכם. ויסעו מסכות ויחנו באתם בקצה המדבר. וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחתם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם ללכת יומם ולילה. לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם. וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וישבו ויחנו לפני פי החירת בין מגדל ובין הים לפני בעל צפון נכחו תחנו על הים. ואמר פרעה לבני ישראל נבוכים הם בארץ סגר עליהם המדבר. וחזקתי את לב פרעה ורדף אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו וידעו מצרים כי אני ה' ויעשו כן. ויגד למלך מצרים כי ברח העם ויהפך לב פרעה ועבדיו אל העם ויאמרו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעבדנו. ויאסר את רכבו ואת עמו לקח עמו. ויקח שש מאות רכב בחור וכל רכב מצרים ושלשים על כלו. ויחזק ה' את לב פרעה מלך מצרים וירדף אחרי בני ישראל ובני ישראל יצאים ביד רמה. וירדפו מצרים אחריהם וישיגו אותם חנים על הים כל סוס רכב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירת לפני בעל צפון. ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נסע אחריהם וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה'. ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו למות במדבר מה זאת עשית לנו להוציאנו ממצרים. הלא זה הדבר אשר דברנו אליך במצרים לאמר חדל ממנו ונעבדה את מצרים כי טוב לנו עבד את מצרים ממותנו במדבר. ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוספו לראותם עוד עד עולם. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון. ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו. ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה. ואני הנני מחזק את לב מצרים ויבאו אחריהם ואכבדה בפרעה בכל חילו ברכבו ובפרשיו. וידעו מצרים כי אני ה' בהכבדי בפרעה ברכבו ובפרשיו. וישא מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמד מאחריהם. ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחשך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים. ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. וירדפו מצרים ויבאו אחריהם כל סוס פרעה רכבו ופרשיו אל תוך הים. ויהי באשמרת הבקר וישקף ה' אל מחנה מצרים בעמוד אש וענן ויהם את מחנה מצרים. ויסר את אפן ויהי נהג בכבדות ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל כי ה' נלחם להם במצרים. ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על הים וישובו המים על מצרים על רכבו ועל פרשיו. ויט משה את ידו על הים וישב הים לפנות בקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער ה' את מצרים בתוך הים. וישבו המים ויכסו את הרכב ואת הפרשים לכל חיל פרעה הבאים אחריהם בים לא נשאר בהם עד אחד. ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. ויושע ה' ביום ההוא את ישראל מיד מצרים וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים. וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו. אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה' ויאמרו לאמר אשירה לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארממנהו. ה' איש מלחמה ה' שמו. מרכבת פרעה וחילו ירה בים ומבחר שלשיו טבעו בים סוף. תהמת יכסיומו ירדו בקעמה כמו אבן. ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב. וברב גאונך תהרס קמיך תשלח חרונך יאכלמו כקש. וברוח אפיך נערמו מים נצבו כמו נד קפאו תהמת בלב ים. אמר אויב ארדף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי אריק חרבי תורישמו ידי. נשפת ברוחך כסמו צללו כעופרת במים אדירים. מי כמכה באלם ה' מי כמכה נאדר בקדש נורא תהלת עשה פלא. נטית ימינך תבלעמו ארץ. נחית בחסדך עם זו גאלת נהלת בעזך אל נוה קדשך. שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל יושבי כנען. תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קנית. תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכון לשבתך פעלת ה' מקדש אדני כוננו ידיך. ה' ימלך לעלם ועד. כי בא סוס פרעה ברכבו ובפרשיו בים ויישב ה' עליהם את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף בידה ותצאן כל הנשים אחריה בתפים ובמחלות. ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים. ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים. ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם על כן קרא שמה מרה. ויילנו העם על משה לאמר מה נשתה. ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ וישלך אל המים והמתקו המים. שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך והישר בעיניו תעשה והאזנת למצותיו ושמרת כל חקיו כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך. ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים ויחנו שם על המים. ויסעו מאילם ויבא כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים. ויילנו כל עדת בני ישראל על משה ועל אהרן במדבר. ויאמרו אליהם בני ישראל מי יתן מותנו ביד ה' בארץ מצרים בשבתנו על סיר הבשר באכלנו לחם לשבע כי הוצאתם אתנו אל המדבר הזה להמית את כל הקהל הזה ברעב. ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים וצא העם ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא. והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר יקחו יום יום. ויאמר משה ואהרן אל כל בני ישראל ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים. ובקר וראיתם את כבוד ה' בשמעו את תלנתיכם על ה' ונחנו מה כי תלינו עלינו. ויאמר משה בתת ה' לכם בערב בשר לאכל ולחם בבקר לשבע בשמע ה' את תלנתיכם אשר אתם מלינם עליו ונחנו מה לא עלינו תלנתיכם כי אם על ה'. ויאמר משה אל אהרן אמר אל כל עדת בני ישראל קרבו לפני ה' כי שמע את תלנתיכם. והיה כדבר אהרן אל כל עדת בני ישראל ויפנו אל המדבר והנה כבוד ה' נראה בענן. וידבר ה' אל משה לאמר. שמעתי את תלנות בני ישראל דבר אליהם לאמר בין הערבים תאכלו בשר ובבקר תשבעו לחם וידעתם כי אני ה' אלהיכם. ויהי בערב ותעל השלו ותכס את המחנה ובבקר היתה שכבת הטל סביב למחנה. ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק כמכתש דק כפר על הארץ. וירא בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו מן הוא כי לא ידעו מה הוא ויאמר משה אליהם הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה. זה הדבר אשר צוה ה' לקטו ממנו איש לפי אכלו עמר לגלגלת מספר נפשתיכם איש אשר באהלו תקחו. ויעשו כן בני ישראל ויקטו הרבה והמעיט. ויכל בעמר ולא החסיר המרבה והממעיט לא השיג איש לפי אכלו לקטו. ויאמר משה אליהם איש אל ימותר ממנו עד בקר. ולא שמעו אל משה ויותרו אנשים ממנו עד בקר וירם תולעים ויבאש ויקצף עליהם משה. ויקטו אתו בבקר בבקר איש לפי אכלו ויחם השמש ונמס. ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העמר לאחד ויבאו כל נשיאי העדה ויגידו למשה. ויאמר אליהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קדש לה' מחר את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלו ואת כל העדף הניחו לכם לשמרת עד הבקר. ויניחו אתו עד הבקר כאשר צוה משה ולא הבאיש ורמה לא היתה בו. ויאמר משה אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאהו בשדה. ששת ימים תלקטהו ויום השביעי שבת לא יהיה בו. ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקט ולא מצאו. ויאמר ה' אל מש

שאם נקיי

ומצוות שבין אדם לחבירו שכל אחד יודע שהוא חייב לאהוב את חבירו כמו את עצמו ולעשות לו כל מה שהוא רוצה שיעשו לו ולא לעשות לו כל מה שהוא שונא שיעשו לו ולכן אין צורך לפרט כאן מצוות אלו. אבל מצוות שבין אדם למקום שהן מצוות שאין השכל מחייב אותן ואין אדם יודע מה הוא רוצה שיעשו לו ומה הוא שונא שיעשו לו בזה הוצרכה התורה לפרט ולומר שהוא רוצה שיעשו לו כך ושונא שיעשו לו כך. ולכן אמרה התורה בפרשת ואתחנן שהוא רוצה שנתפלל אליו ושנאמין בו ושנשמור את השבת ושנכבד את אביו ואמו ושנשמור את עצמנו מעבודה זרה ומגילוי עריות ומשפיכות דמים ומגזל ומשקר ומחמדת ממון של חבירו ושנשמור את עצמנו מכל מיני עבירות שבתורה. ושונא שנעבוד עבודה זרה ושנגלה עריות ושנשפוך דמים ושנגזול ושנשקר ושנחמוד ממון של חבירו ושנעבור על כל מיני עבירות שבתורה. ולכן אמרה התורה בפרשת עקב שאם נשמור את עצמנו מכל מיני עבירות שבתורה ונעשה כל מה שהוא רוצה שנעשה לו ולא נעשה כל מה שהוא שונא שיעשו לו אז יקיים לנו את כל מה שהבטיח לנו בתורה שהוא רוצה לקיים לנו. ואז נזכה לכל הברכות שהבטיח לנו בתורה. ואז נזכה לכל הברכות שהבטיח לנו בתורה. ואז נזכה לכל הברכות שהבטיח לנו בתורה

135